

En sprællevende 40-års jubilar

Gade, Rune

Published in:
Kvinder, Køn & Forskning

Publication date:
2016

Citation for published version (APA):
Gade, R. (2016). En sprællevende 40-års jubilar. *Kvinder, Køn & Forskning*, 2016(4), 116-117.

EN SPRÆLLEVENDE 40-ÅRS JUBILAR

Signe Arnfred, Litten Hansen og Anne Houe
(red.): *Kvinder: bladet Kvinder 1975-1984*.
Tiderne Skifter, 2015, 399 sider. Pris: 233 kr.

Det er ikke hver dag, man kan bevidne et 40-års jubilæum, hvor jubilaren fremstår med sin ungdommelighed fuldt intakt. Når det handler om bladet *Kvinder*, der udkom i 56 numre i perioden fra 1975 til 1984, er der imidlertid ikke så meget bedaget over udgivelserne, tværtimod. Et lille, men godt udvalg af artikler, anvisninger i hjemmehåndværk, digte, læserbreve samt ikke mindst tegninger, collager og fotografier fra de 56 numre er blevet samlet i en antologi og jubilæumsudgivelse med titlen *Kvinder: Bladet Kvinder 1975-1984*. Nok er stoffet heri utvetydigt historisk, men det er samtidig ualmindeligt levende og højaktuelt. Bidragene i *Kvinder* fremstår med en friskhed, nødvendighed og frækhed, som bevarer den kerne af glødende engagement, der forlener selv den aldrende med en smittende gnist af ungdom.

BUTIKSTYVERI OG MENSTRUATIONSPROFIT

Da jeg læste i *Kvinder*, kom jeg til at tænke på en anden aktuel genudgivelse, nemlig debutalbummet *Cut* fra 1979 med det engelske band The Slits. Et album, der i dag lyder akkurat lige så voldsomt, DIY-smukt og chokerende aggressivt, som det gjorde, da jeg var teenager. Et rent kvindeband som The Slits er ikke længere en undtagelse – men der er trods alt ikke skrevet mange inciterende sange om butikstyveri siden The Slits *Shoplifting*, hvor de synger om at fylde lommerne, og omkvædet ansporende lyder "Do a runner! Do a runner!".

Kvinder skriver også om at stjæle. I 1983 har bladet et tema omkring butikstyveri, hvor enlige mødre på bistandshjælp fortæller om, hvordan de stjæler bleer og hygiejnebind i supermarkeder, uden at føle sig amoralske eller

skamfulde. Som en kvinde udtaler: "For mig er Favør lige så meget et bistandskontor, som bistandskontoret er det." (s. 107) *Kvinder* forsømmer ikke at indsætte butikstyverierne i en større ideologisk ramme, der peger på den gennemgribende kommercialisering som en årsag. Det er ikke kun fattigdom, der begrunder tyverierne, men også det urimelige i at nødvendige hygiejneprodukter til børn (og til kvinder) skal være profitskabende varer. Som det hedder et sted: "Samfundet er børne- og kvindefjendtligt." (s. 74)

Et tidligere nummer af *Kvinder* havde allerede sat et kritisk fokus på den kosmetik- og hygiejneindustri, der tjener fede penge på, at kvindekroppen død og pine skal tilpasse sig kropumulige idealforestillinger. Ikke mindst hygiejneartikler som tamponer og bind blev i dette nummer taget under kritisk behandling, dels på grund af patologiseringen af kvindekroppen, dels på grund af kemiske stoffer i hygiejneprodukterne og endelig på grund af hele ideen om at skabe profit på menstruation. Gloria Steinem luftede sin velformulerede politiske fantasi om, hvordan verden havde set ud, hvis det var mænd og ikke kvinder, der menstruerede: "Svaret er indlysende – menstruation ville blive en misundelsesværdig maskulin begivenhed, som var værd at prale med: Mænd ville prale med hvor meget og hvor længe" (s. 233).

KAMPÅND, KOLLEKTIVISME OG KREATIVITET

Kvinder blev lavet af en ulønnet redaktion, der skiftede over årene og havde forskellige temareaktioner undervejs, men dog også beholdt en fast kerne. Bladet udgjorde en central stemme i den danske rødstrømpebevægelse og kan ses som intimt forbundet med den kamp for ligestilling, der udspillede sig i de knap 10 år, bladet udkom. Og kampånd var der over *Kvinder*. Det er måske det mest udtalte træk ved bladet, at det kæmpede for radikale forandringer, og at det talte til en bred befolkning. Bladet var ikke forbeholdt en akademisk inderkreds, men forsøgte i tidens ånd at nå så bredt ud som overhovedet muligt.

Kampen for forandring var ikke småtskåren, den var storslået revolutionær og omkalfatrende, men samtidig lavpraktisk og jordnær. Ideologikritiske kønsanalyser står side om side med anvisninger i at skifte afløbsrør i håndvasken. Progressive visioner om 6-timers arbejdsdag følges med opskriften på den russiske rødbedesuppe borsjtj.

Den grafiske og visuelle side bidrager i høj grad til indtrykket af *Kvinder* som et vitalt og sprællevende foretagende. Ikke så få af 1970'ernes mest markante og æstetisk banebrydende billedkunstnere leverede deres jævnlige bidrag til *Kvinder*. Her er fx bidrag af kunstnere som Lene Adler Petersen, Kirsten Justesen, Inge Ellegaard og Jytte Rex, der alle står som sværvægttere i perioden, og som i tilbageblik tydeligt nok sikrede *Kvinder* et særegent æstetisk udtryk. Men der er for øvrigt ikke snævre nationale afgrænsninger, men derimod et stort internationalt udsyn, hvilket interview med bl.a. en stor fransk kunstner som Annette Messager samt reportager fra A.I.R. Gallery i New York vidner om. Ligesom kvindekampen selv var – og er – en international bevægelse, var dens billedkunstneriske allierede også orienteret langt ud over Danmarks grænser.

KØNSKRITIK OG HVERDAGSREVOLUTIONER FØR, NU OG FREMTIDIGT

De 400 sider, der er samlet fra de oprindelige 56 numre af *Kvinder*, giver et godt indtryk af den enorme energi, kampgejst, kollektivism og kreativitet, som bar bladet og som gør det læseværdigt i dag. Bladets tematiske rækkevidde og utrættelige aktivisme, som bliver bundet sammen af et aldrig svigtende helhedssyn på sammenhængene mellem køn, seksualitet og ideologi, er sammen med dets konsekvente insistensen på ophævelsen af skellet mellem hverdagsvirkelighed og politisk offentlighed dybt inspirerende. Hvor findes sådan en samlet og samlende kønskritisk energi i dag? Jeg har svært ved at lokalisere den, selv om masser af mere nicheprægede netpublikationer viderefører kønskritikken i opdaterede varian-

ter. Alligevel er det som om alle de gode og kritiske spørgsmål, der rejses i *Kvinder*, næsten er mere aktuelle i dag, end de var i 1970'erne og 1980'erne.

Ikke mindst er den gennemgående uprætentiose, men skarpe tone i bladet slående. Det er i den forstand, jeg tænker, at projektet *Kvinder* nok er historisk, men samtidig levende og vitalt. Det er historisk i betydningen, at det kan lokaliseres i en tid, som er overstået. Men det er levende i betydningen, at den kamp og indignation, som gennemstrømmer bladet, langt fra er overstået, men snarere er mere nødvendig i dag end i 1970'erne og 1980'erne. Derfor er den antologiske genudgivelse af *Kvinder* også særdeles velkommen og vigtig. Ikke som distant anskuelighedsundervisning i et overstået kapital af historien, men som inspiration til tiltrængte hverdagsrevolutioner i nutiden og for fremtiden.

Rune Gade,
lektor ved Institut for
Kunst- og Kulturvidenskab,
Københavns Universitet